

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
אלי דלל
מירב בן ארי
מישל בוסקילה
דוד ביטן
דן אילוז
קטי קטרין שטרית
פנינה תמנו
חנוך דב מלביצקי
צגה מלקו
שלום דנינו
אביחי אברהם בוארון

5614/25/פ

הצעת חוק הליכי שפיטה וייצוג של נוער (תיקוני חקיקה), התשפ"ה–2025

1. תיקון חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א–1971 –
(שפיטה, ענישה
ודרכי טיפול)

(1) בסעיף 2(ב), בסופו יבוא "וכן למנות סגן נשיא בית משפט לנוער; על מינוי של סגן נשיא בית משפט לנוער ועל כהונתו יחולו הוראות סעיף 9(ב) ו-(ג) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד–1984², החלות על מינויו וכהונתו של סגן נשיא בית משפט השלום";

(2) בסעיף 18, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) קטין שרשויות התביעה הזמינו אותו להציג בפניה את טיעוניו בעל פה לפי סעיף 60א(ח) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב–1982³, זכאי לייצוג על ידי סניגור לפי חוק הסניגוריה הציבורית."

¹ ס"ח התשל"א, עמ' 134.
² ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.
³ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

2. בחוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995⁴, בסעיף 18(א)(8), אחרי פסקת משנה (ד) יבוא:

"(ה) זומן לשימוע בעל פה לפני הגשת כתב אישום לפי סעיף 60א(ח) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982⁵."

דברי הסבר

מוצע לערוך תיקונים בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן – חוק הנוער), ובחוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995, כמפורט להלן. קביעת אפשרות למינוי סגן נשיא לנשיא בית משפט השלום לנוער, המכהן כשופט נוער. כמו כן, מוצע לקבוע זכאות לייצוג על ידי סניגור ציבורי לקטינים בשלב השימוע בעל פה בטרם הגשת כתב האישום.

סעיף 2(ב) לחוק הנוער קובע כי: "נשיא בית המשפט העליון רשאי למנות, בהסכמת שר המשפטים, שופט מבין שופטי נוער לנשיא בתי המשפט לנוער לתקופה שיקבע" ואולם, בניגוד לסעיף 2(ב) לחוק בתי המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995, וסעיף 26(ג) לפקודת התעבורה, המאפשרים מינוי סגן נשיא לענייני משפחה או סגן נשיא בית משפט שלום לענייני תעבורה, לא נקבעה הוראה המאפשרת מינוי של שופט בית משפט שלום לנוער לסגן נשיא בית משפט לנוער.

נוכח האמור, מוצע לקבוע בסעיף 2(ב) לחוק הנוער כי נשיא בית המשפט העליון רשאי למנות, בהסכמת שר המשפטים, סגן נשיא בית משפט לנוער, וכי על מינוי של סגן נשיא בית משפט לנוער ועל כהונתו יחולו הוראות סעיף 9(ב) ו-10(ג) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, החלות על מינויו וכהונתו של סגן נשיא בית משפט שלום.

יצוין כי תנאי כשירות למינוי נשיא לפי חוק הנוער הוא היותו שופט בית משפט שלום לנוער, תנאי שלא מתקיים לגבי סגן נשיא בית משפט שלום. באופן זה ייקבע כלל ברור ואחיד לפיו מינוי סגן נשיא לנשיא בית משפט השלום לנוער מצריך הכשרה בתחום הנוער.

יש לציין כי לפי הנוהג הקיים כיום, סגני הנשיא לנשיאי בתי המשפט לנוער (הממונים כסגני נשיא בית משפט השלום) ממונים מקרב שופטי בית משפט לנוער ובעלי הכשרה לתחום הנוער, אולם, כאמור, מוצע לעגן זאת בחקיקה על מנת שתנאי זה יהיה מחייב.

בנוסף, במסגרת התיקון מוצע לקבוע זכאות לייצוג על ידי סניגור ציבורי לקטינים בשלב השימוע בעל פה בטרם הגשת כתב האישום. זכות הייצוג בהליכים פליליים היא זכות יסודית ומרכזית, אשר נועדה "להבטיח שהנאשם יזכה למשפט הוגן ויוכל לנהל באמצעות סגורו את הגנתו כראוי ולממש את זכויותיו העומדות לו על פי דין" (ראה ע"פ 7335/05 הסניגוריה הציבורית, מחוז נצרת והצפון נ"י מדינת ישראל פ"ד ס(2) 346, 354).

התיקון המוצע מבקש לתת ביטוי נוסף לחשיבותה של זכות הייצוג ולאפשר ייצוג לקטינים בשלב השימוע בעל פה לפני הגשת כתב אישום לפי סעיף 60א(ח) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. כיום בנסיבות אלו מוגשת בקשה לבית המשפט לנוער בטרם שלב השימוע במסגרת סעיף 18(ב) לחוק הנוער. עולה כי מדי שנה מוגשות לבתי המשפט לנוער בקשות רבות לייצוג קטינים בשלב השימוע וכי כל הבקשות מתקבלות על ידי בית המשפט.

יש בתיקון המוצע אפוא כדי לייעל את ההליכים, להקל על הפרוצדורה הנדרשת מקטינים בטרם הליכי השימוע ולייתר את הפנייה בעניין זה לבית המשפט לנוער לצורך קבלת אישור מקדמי לייצוג כאמור.

נראה כי טובת הקטין מחייבת זכאות למינוי סניגור ציבורי שכן על מנת לאפשר ניצול אפקטיבי של זכות השימוע, נזקק הקטין לסניגור אשר בקיא בהלכות המשפט ויכול להעמיד בפני התביעה את הטענות העומדים לזכותו של החשוד.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י' באדר התשפ"ה (10.03.2025)

⁴ ס"ח התשנ"ו, בעמ' 8.
⁵ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.